

ÎN CHIP ȘI FEL DESPRE „FESTINGAL '97“

„Festingal '97“, manifestare teatrală găzduită de Teatrul Dramatic Galați în intervalul 11–19 octombrie 1997, și-a propus, declarat, reînnoirea firului unei tradiții care, concretizată anual în ceea ce s-a numit, o vreme, „Colocviul despre arta comediei“, apoi „Gala Comediei“, reunea, competițional, specimene „la zi“ ale artei scenice românești sprijinite pe o partitură comică. Din motive pe care nu le mai evoc acum, s-a renunțat, de mult, la atributul colocvial al întâlnirii; argumente pe care conducerea teatrului gălățean le dezvoltă în fața celor doritori să știe au suprimat și caracterul de competiție al reuniunii. În schimb, s-a hotărât stabilirea unei unități tematice, alta în fiecare an; astfel, genericul „Festingal“-ului – **Comedia în chip și fel**, a ales, pentru ediția din acest an, tema **Comedia dragostei în chip și fel**. Drept urmare, teatrele au fost invitate să trimită la Galați unul dintre spectacolele de comedie care dezvoltau, „în chip și fel“, neobositul pretext al amorului.

Pentru cei care nu știu, încă, ce înseamnă „Festingal“, să precizez că e un cuvânt rezultat din prescurtări ale componentelor formulei „Festivalul internațional de la Galați“. Anul acesta, internaționalismul festivalului a fost asigurat prin participarea teatrelor „Luceafărul“ și „Satiricus“, ambele din Chișinău – Republica Moldova, și a Teatrului „Sava Ogneanov“ din Ruse – Bulgaria, prezent, acesta din urmă, cu două spectacole. Din țară, au evoluat pe scena Dramaticului gălățean teatrele „Toma Caragiu“ – Ploiești, Național – București, „Mihai Eminescu“ – Botoșani, „Alexandru Davila“ (nu **Davilla**, cum inexact scrie pe fișa respectivului teatru, inclusă în mapa festivalului) – Pitești, Dramatic – Baia Mare (înlocuind Teatrul Național „Vasile Alecsandri“ din Iași, pus în imposibilitate de a fi prezent din cauza unui nefericit accident rutier) și, firește, Dramatic – Galați. Total – nouă teatre cu zece spectacole.

Două dintre acestea (și trebuie să adaug numaidecât că este vorba de reprezentatii care au salvat festivalul dintr-o nedorită mediocritate artistică) au dezbătut în mai multe **feluri** chestiunea arzătoare a dragostei, dar ele cu nici un **chip** nu pot fi socotite comedii: **Celestina** de Adina Zeev, după Fernando de Rojas (Teatrul Dramatic Galați) și **Lecția** de Eugen Ionescu (Teatrul „Sava Ogneanov“ Ruse). Dar, cum spuneam, ele au asigurat momentele de reconfort artistic și intelectual ale întâlnirii teatrale în discuție. Li s-a alăturat, cu remarcabilă distincție, **Toujours l'amour**, spectacol impecabil lucrat, sensibil, inventiv, emoționant pe alocuri. Prin intermediul instrumentarului propriu pantomimei, Carmen Ungureanu și, cu deosebire, Dan Puric, autorul întâmplării scenice numite, evoluând sub egida Naționalului bucureștean, au vehiculat în fața privitorilor încântați ipostaze filigranate decupate ale dragostei, cu poezie, umor, tensiune dramatică, fantezie cuceritoare. A fost, aceasta, o întâlnire cu grația, inteligența și bunul-gust, într-o rafinată concentrare de expresie artistică.

Prin urmare, din zece spectacole înscrise pe afișul „Festingal '97“, au reținut favorabil atenția, în opinia mea, trei. E mult, e destul, e puțin? Aș înclina să cred că e puțin. Chestiunea preselecției, atât de frecvent discutată cu diferite prilejuri în anii anteriori, rămâne de acută actualitate; referirile la câteva dintre reprezentațiile urmărite la Galați vor încerca să explice starea de insatisfacție artistică produsă de ele.

Don Juan de Benoît Vitse, regizat de Mihai Fusu la Teatrul „Luceafărul“ din Chișinău, s-a înfățișat, în ansamblu, ca un spectacol explicit și declarativ. Vina originară trebuie căutată în text, narativ, descurajant prin repetarea unor situații și conflicte care nu depășesc anecdoticul comun. În prima parte a reprezentației, o intenție, promițătoare, de parodiare a fabulei sprijinite pe legenda lui Don Juan, parodiare care putea atenua atât simplismul scriiturii, cât și liniaritatea monotonă a jocului, a fost repede uitată sau abandonată, cu efect profund neconvenabil. Partea a doua, mai atent elaborată regizoral, a izbutit o oarecare desprindere din anonimul prin nuanțări ale participării actricești și, mai ales, prin finalul care asigură glisarea dintr-un concret banal spre o zonă aerată, a simbolurilor și a semnificațiilor.

Comedie comodă, cu un text scris de un mare și recunoscut meșteșugar al genului, **Croitor de dame** de Georges Feydeau face parte din categoria promisiunilor care vor atrage întotdeauna în sala teatrului privitorii mai puțin pretențioși, în nădejdea unei plăcute deconectări. Spectacolul Teatrului „Toma Caragiu“ din Ploiești a fost așteptat, prin urmare, cu un interes corespunzător, însă el s-a dovedit a nu răspunde decât în mică măsură acestei așteptări, în primul rând din cauza discutabilelor prestații ale interpreților, care au mizat mai mult pe comicul grosier decât pe sprintena încrucișare a floretelor umorist-sarcastice, la care îndemna scriitura lui Feydeau. Cu doi invitați de marcă, în măsură să dea autoritate afișului – Margareta Pogonat și Radu Panamarenco –, propunerea scenică a avansat anevoie spre receptarea binevoitoare a publicului, poticnindu-se în grațiozități și excese care diminuau vădit comicul consistent al întâmplărilor și al replicilor. Dacă Radu Panamarenco a dus „greul“ scenelor generatoare de efect comic autentic, Margareta Pogonat a dezamăgit, afișând o falsă implicare în țesătura policromă a intrigii și un fel de oboseală plictisită în deznodarea ițelor. Câteva, rare, momente de virtuozitate profesională ne-au recompensat prea puțin, prin raportare la ce se aștepta de la această remarcabilă actriță. Din restul distribuției mai pot fi citați Ilie Galea – Aubin și Carmen Ciorcilă – Pomponette, ambii tributari, însă, deși în mai mică măsură decât alții, tentației de supralicitare a propunerilor cuprinse în partitura dramatică.

Nici **Zăpezile de altădată** de Dumitru Solomon, în regia lucidului sarcastic Mircea Cornișteanu, n-a izbutit să stabilească o comunicare deplină între propunere și

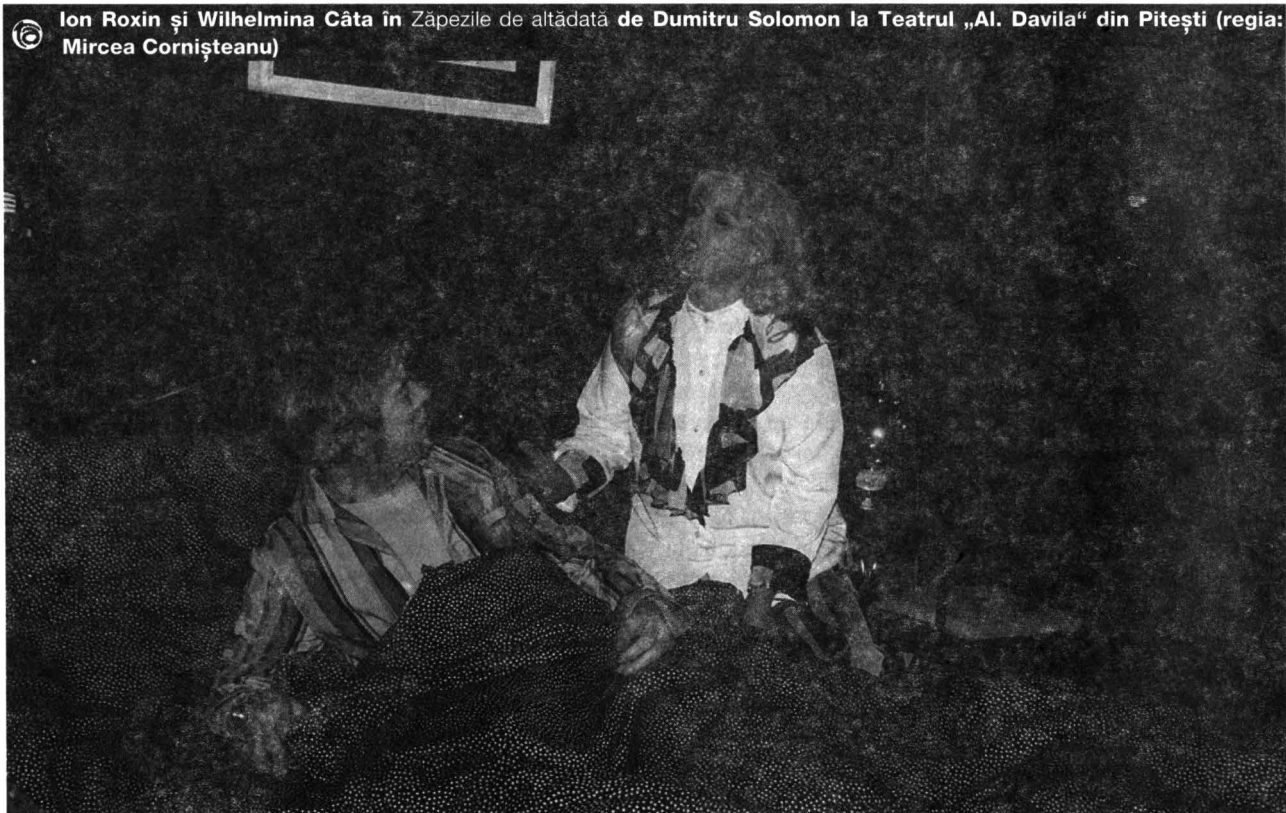

finalizarea artistică a acesteia. Textul este scris frumos, așa cum sunt aproape toate textele dramatice aparținând lui D. Solomon – neostentativ, sprijinindu-se pe evidențe simple, adevărat în structura sa cea mai intimă; dincolo de învelișul înșelător contemplării înveselite de busculada banalităților, plictiselilor și ridicolului, pulsează dezamăgiri generate de relații esențial triste. Spectacolul Teatrului „Al. Davila“ a fost corect, dar fără strălucire. Singur Ion Roxin și-a supravegheat cu acribie personajul, acordându-i fiecare secvență a întâmplării pe care o trăiește cu starea firească a existenței cotidiene. Wilhelmina Câta a păcătuțit prin monotonia comunicării replicilor, toate așezate într-un premeditat registru al afectării, al falsului asumat, al aparenței prețioase și pretențioase. Știința nuanțării, care a situat-o de obicei pe actriță într-o zonă onorantă, a funcționat, de data asta, destul de palid. Cuplul El-Ea tineri (Mihai Arsene-Lia Deaconu) a trecut prin scenă învăluit într-un cvasianonimat; Ileana Zărnescu (Mama) și-a rostit replicile cu umor bine temperat, dovedindu-se utilă întregului artistic. Totuși, un text cuprinzând atâta poezie implicită, într-o monșare gândită și dirijată de un regizor care ne-a învățat să-i cerem foarte mult, anunța o realizare scenică **peste** ceea ce ni s-a prezentat în festivalul gălățean.

Trebuie să consemnez cu neplăcere, în această relatare-sondaj despre „Festingal '97“, reprezentația numită **O noapte furtunoasă** de I. L. Caragiale,

aparținând Teatrului Dramatic Baia Mare. Spectacolul acesta este o eroare, o gravă și regretabilă eroare, care se cere sancționată sever. Funcționează în teatru, de la începuturi până azi, o lege nescrisă, dar fermă: dacă nu te poți apropia cu har de un text dramatic important și dacă nu te poți abține, totuși, s-o faci, atunci trebuie, obligatoriu, ca demersul tău să fie cel puțin decent. Or, propunerea teatrului amintit este, în mod vădit, **indecentă**. Nu atât prin excesul de vulgaritate, ba chiar de licențiozitate, care transformă, în câteva rânduri, reprezentația aceasta cu **O noapte furtunoasă** într-una de tip porno, ci, înainte de orice, printr-o neînțelegere a esenței textului dramatic, citit la nivelul primului sistem de semnalizare, mototolit în ce are el mai elevat, mutilat, maculat de la un capăt la altul. Sunt, toate acestea, semne clare ale unei crase indecențe profesionale. Iar vina, în exclusivitate, aparține regiei. Cum s-a putut transforma un actor întru totul stimabil – Anton Tauf – într-un demolator de texte clasice, îmi este imposibil să înțeleg. Ceea ce se anunță cu deosebire îngrijorător este faptul că, potrivit declarației domniei sale din programul de sală, intenționează să continue, în același sens, și cu celelalte texte caragaliene, după ce, înainte de **Noaptea furtunoasă**, pusese la pământ **Conu Leonida...** E o primejdie reală, care trebuie, într-un fel sau altul, oprită. Altfel, vom avea prilejul s-o vedem, să zicem, pe Anca din **Năpasta** făcând strip-tease pe un butoi din cârciuma lui Dragomir, în fața lui Ion nebunul.

 Imagine din *Celestina* după Fernando de Rojas la Teatrul Dramatic din Galați (regia: Adrian Lupu)

Observații interesante ne-au sugerat și celelalte montări, pe care spațiul acordat nu ne mai îngăduie a le comenta: **Bună seara, domnule Cehov**, construit, la Teatrul „M. Eminescu” din Botoșani, pe trei farse din opera autorului numit, **Căsătorie cu de-a sila** de Molière, într-o formulă specifică teatrului de revistă, adoptată de Teatrul „Satiricus” din Chișinău, **Lección** de Eugen Ionescu și **Cine fură un picior are baftă în amor** de Dario Fo, ambele aduse la „Festingal '97” de Teatrul „Sava Ogneanov” din Ruse. Se cer însă rostite măcar câteva cuvinte de binemeritată apreciere la adresa premierei gălățene cu **Celestina**, după Fernando de Rojas, în regia lui Adrian Lupu, scenografia fiind semnată de Vioara Bara, muzica de Iosif Herțea, iar mișcarea scenică de Raluca Ianegic. Spectacolul are grandoare și prestanță. Se oficiază, pe alocuri, ca într-un mister medieval. Acțiunea se susține permanent, prin densitate și dramatism; ritmul, aparent larg, are o subliniată dinamică interioară, prin ciocnirea bine dirijată a existențelor și a destinelor. Personajele, în marea lor majoritate atent definite și diferențiate, și-au găsit, fiecare, un „centru de greutate” distinct surprins, în jurul căruia se aglomerează argumentele existențiale în măsură să portretizeze elocvent preferințele și predilecțiile fiecăruia. Prezența centrală a spectacolului, nu doar prin importanța participării încredințate, ci și prin

forța artistică înmagazinată în rol, este Ioana Citta Baci, actriță din primul eșalon valoric al teatrului românesc de astăzi. Pe lângă savața simplitate și siguranța cu care-și susține dificila partitură, interpreta contribuie la înțelegerea suplimentară a personajului prin „umanizarea” lui; Celestina ni se dezvăluie, astfel, ca un personaj care se poate justifica, dincolo de multitudinea păcatelor din care este clădit. Din relativ numeroasa distribuție, se rețin prestațiile de bună ținută artistică semnate de Tamara Constantinescu – Lucrecia, Lucian Pânzaru – Parmeno, Petre Păpușă – Sempronio (cu unele rezerve legate de dicțiunea uneori deficitară), Tamara Manea – Luna, prezență straniu-neliniștitoare, cu rol de liant al întregului, Carmen Miron – Areusa. Spectacolul a prilejuit și debutul în profesiune al actriței Crina Stoica – Melibeea.

Efortul celor care au organizat această notabilă reuniune a oamenilor de teatru numită „Festingal '97” se cere în mod special salutat. Împreună cu feluriții colaboratori ai lor, Doina Trăsnea Lupu, coordonator de proiect, și Adrian Lupu, director al festivalului, au asigurat oaspeților – trupe artistice și invitați – ambianța potrivită unei astfel de întreprinderi, în buna tradiție a întâlnirilor teatrale gălățene.

CONST. PAIU